

2 • 2006

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf

April

Vi förbereder oss lugnt för fågelinfluensan

Vårmötet i lirishuset

Enkät för Känselsprötets läsare

Innehåll

Fem frågor.....	2
Vår mötet i Iirishuset.....	3
Induktionsslingorna i Iiris.....	4
Kommuniké: Önskemål för år 2007?..	5
Vi förbereder oss lugnt för fågelinfluensan.....	6
Fällning, fällning.....	8
Giftet i 40 år.....	10
Tolkning – en möjlighet att få fullvärdig information.....	11
Beskrivning – en viktig del av dövblindtolkningen.....	12
Är Sonettledarskap något för dig?..	13
Anne – kommunikationsarbetare..	14
Enkät för känslsprötets läsare...	15

Pämbild: Tuija Wetterstrand

Fem frågor

Sammanställda av Aatos Ahonen

1. De flesta känner säkert till Homeros, men till vilket krig hänför sig Ilias?
2. Från Ekvatorn till Nordpolen är det lång väg, men hur lång?
3. Från vilken sjö kommer Helsingfors kranvatten?
4. Vem födelsedag firas med flaggning den 6. juli?
5. Pizza är gott, men vilken ost läggs på originalpizzan?

Svar:

1. Trojanska kriget
2. 10.000 km
3. Från Päijänne
4. Eino Leinos
5. Mozzarella

Vårmetet i liris huset

Nu har vi kommit till den tid föreningarna ordnar vårmöten. Hos oss hålls ett möte 29. – 30. 4. i liris i Östra Centrum. Många distriktsklubbar och dagverksamhetsgrupper har besök liris huset och bekantat sig med dess verksamhet samt med vår egen förenings centralbyrå.

liris är på sätt och vis en ovanlig mötesplats eftersom den är bekant för de flesta dövblinda från tidigare. Därför är orienteringen där också lättare. I liris har man tagit i betraktande frånvaron av hinder så att det är lätt för oss att röra oss där. Men om någon av medlemmarna inte känner till stället så blir man åtminstone bekant med mottagningsutrymmena, auditoriet och matsalen i 3. våningen och inkvarteringsutrymmena i 4. och 5. våningen. Dessutom förevisar funktionärer vår förenings egen byrå för hugade medlemmar.

Under vårmötet går vi igenom årsberättelsen, bokslutet och revisorernas utlåtande för år 2005. Mötet bekräftar bokslutet och beviljar ansvarsfrihet.

På lördagen då mötet avslutats finns det en möjlighet att gå i bastun och avnjuta simbassängen. Efter middagen umgås vi fritt och dansar till klockan två. Så det erbjuds ett bra tillfälle att testa danskonditionen! För musiken står Majava ensemblen. Under kvällens lopp utser vi den tokgaste hatten vars tillverkare får ett trevligt pris. Kära mötesdeltagare: sätt fart på fantasin och använd er kreativitet till att göra kvällens tokroligaste hatt!

På söndagen fortsätter mötet, förutsatt att vi inte hunnit behandla allt redan på lördagen. Om tiden tillåter tar vi emot önskemål och idéer beträffande rekreationsverksamheten skolningsbehov för nästa års verksamhetsplaner. I salen kan vi diskutera fritt om saker som gäller föreningens verksamhet.

Jag hälsar er alla varmt välkomna till vårmötet!

Vi ses!

Tuula Hartikainen
Ordförande

Induktionsslingorna i liris

Heikki Majava testar att induktionen fungerar.

Raili Karisaari

I liris huset finns det i tre våningar inalles 20 utrymmen där det finns endera en induktionsslinga eller en fast ledningsslinga.

Själva vårmötet hålls i liris auditorium. Auditoriet är försett med mikrofoner kopplade till det induktiva ljudsystemet för varje plats. Detta

innebär att man inte behöver springa med en mikrofon från en talare till en annan.

Också på scenen bredvid auditoriet och i konditionssalen bakom den finns induktion. Man kan använda slingorna antingen överallt på samma gång eller skilt för varje utrymme.

De flesta av de övernattande gästerna inkvarteras i internatet i fjärde våningen. I rummet nr 5 finns induktions slinga, likaså i de gemensamma utrymmena. Rummen har inte television, men man kan lyssna på radio eller cd-spelaren med slingan.

För lördagens program har vi reserverat matsalen i liris. Där äter vi middag, varefter följer ett program som ordnats av Helsingforsklubben och slutligen dans. Vid behov fogar vi induktionsförstärkare till ledningsslingan i matsalen.

Finlands Dövblindas egen möteslokal är försedd med två mikrofoner som hänger från taket samt en vanlig handmikrofon.

Organisationssekreteraren **Heikki Majava** är den av personalen som Bäst känner till induktionsproblemen. Han har också undervisat liris personal i användningen av induktionen. "Alltid när du kommer till liris för fortbildning, möte eller något annat evenemang, meddela om du behöver induktionen. Då kan vi när vi reserverar utrymmen se till att induktionen är i bruk och fungerar," påminner Heikki Majava

Vilka önskemål har du för år 2007?

På våren förbereder vi De Dövblinda r.f.:s verksamhets- och finansieringsplaner för nästa år. Om du har idéer eller önskemål berätta om dem för mig! Vad skulle föreningen kunna göra för att glädja dig eller höja din livskvalitet?

Skriv e-post eller ring under april månad! Jag samlar ihop de önskemål jag får och vidarebefordrar dem till styrelsen.

Med vänlig hälsning

Ari Suutarla

Viceordförande

ari.suutarla@pp.nkl.fi

Mobil 0400 871013

Vi förbereder oss lugnt för fågelinfluensan

Tuija Wetterstand

Denna vår innebär flyttfåglarnas ankomst inte endast ett löfte om att våren kommer. Med fåglarnas ankomst blandas rädslan att fågelinfluensan sprider sig. Det är nästan oundvikligt att fågelinfluensan kommer med flyttfågarna. Sjukdomen har påträffats i Sverige och Nordtyskland.

Fågelinfluensan förekommer främst bland vattenfåglar och är en farlig virussjukdom som förorsakas av virustypen H5N1. Vattenfåglar, så som gäss, änder och svanar kan sprida fågelinfluensan till andra vildfåglar och andra fjäderfän.

Vattenfåglarna smittar ned fjäderfän

Hos vattenfåglarna uppträder ofta ett virus av ty A. De flesta undertyper av A-viruset förorsakar inte sjukdomssymptom. Till två undertyper (H5 och H7) hör ändå virus (t.ex. nuvarande H5n1) som kan förorsaka svåra fågelinfluensaepidemier.

Det aktuella viruset började i sydöstra Asien år 2003. Vattenfåglarnas

farsot har i många länder smittat av sig på fjäderfän, främst höns och kalkoner. Om fågelinfluensan smittar på fjäderfän förorsakar den stora ekonomiska förluster. De nedsmittade fjäderfäna måste avlivas och de närliggande hemmanen hamnar i karantän.

I Finland har vi lyckats avvärja salmonellasmittan när det gäller fjäderfän genom att hålla dem inomhus och genom att se till att fodret som ges åt fjäderfä inte kommer i kontakt med vilfåglar.

Dessutom har Jordbruks- och skogsministeriet förordnat att fjäderfän ovillkorligen bör hållas inomhus under vårens flyttfågelperiod. Kravet gäller alla fåglar som hålls som husdjur, också sådan höns som hålls för eget bruk och i de hemman som idkar eko-odling.

Vi vet också att viruset smittar från fåglar till kattor. Eventuell kan sjukdomen smitta från katt till katt. Smitta från katt till människa har inte före-

kommit. I Finland finns det inga påbud gällande kattornas utevistelse.

Viruset smittar inte lätt på människor

Människor smittas inte lätt av fågelviruset. I hela världen har man konstaterat under 200 fall där människor blivit smittade. Alla som insjuknat har fått smittan genom att hantera insjuknade eller döda fjäderfän. Ingen har veterligen fått smittan av vilda fåglar.

○ Världshälsoorganisationen WHO har dock uppmanat alla länder att förbereda sig på att viruset kan genomgå en mutation till att lätt smitta från människa till människa och föranleda en världsomfattande influensaepidemi d.v.s. pandemi.

Influensaepidemin förorsakad av den nya virustypen skulle vara märkbart farligare än en vanlig influensa. Eftersom människan inte har motsåndskraft mot det nya viruset skulle flera människor duka under i pandemin än i influensaepidemier. Sjukdomen skulle också vara allvarligare i genomsnitt än den vanliga influensan.

Tills vidare har vi inga tecken på att viruset omvandlats till att smitta från människa till människa.

Det finns ännu inte vaxin

Tills vidare finns det ännu inget vak-

sin mot fågelinfluensan som lämpar sig för människan. Många tillverkare av vaxin utvecklar som bäst ett modellvaxin mot fågelinfluensan. Modellvaxinet kan förmodligen användas mot en egentlig pandemi

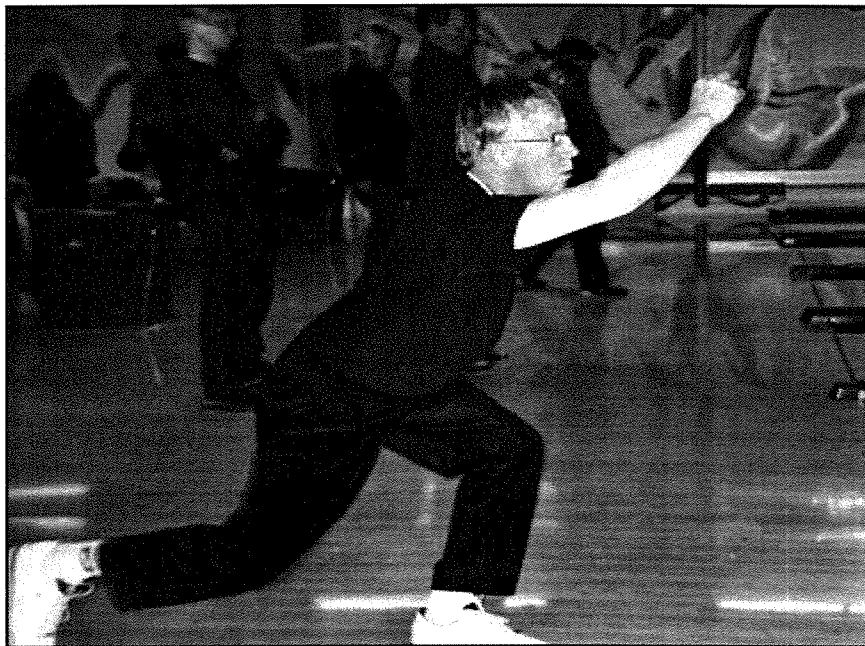
Om viruset genomgår en mutation som smittar från människa till människa och utvecklas till en pandemi, kan man börja framställa ett precisionsvaxin först när pandemin brutit ut. Först då kan man veta den exakta virustypen.

Finland har förberett sig för en pandemi genom att skaffa 1,3 miljoner kurer av en influensamedicin vid namn Tamiflu till statens säkerhetslager. Det modellvaxin som tillverkas samt det eventuella precisionsvaxinet är Finland inställt på att skaffa för hela befolkningen. Enligt avtal bör precisionsvaxinet vara tillgängligt inom ett halvt år efter det pandemin brutit it.

Medborgarnas Fågelinfluensatelefon 0800-02277 betjänar vardagar kl. 10-18. Samtalen är gratis. För tjänsten svarar jord- och skogsbruksministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet.

Källor och ytterligare info:
www.ktl.fi, www.stm.fi, www.mmm.fi,
www.eela.fi

Fällning, fällning

Martti Avila

Esko Jäntti

Hoppsan, där for mjölkglaset! Åhå, kaffekoppen föll i golvet. Sorry! Det här konstaterade jag när jag stötte ihop med någon som kom emot mig.

Sådana här "fällningar" händer oss dövblinda, en del mer än andra. På senare tid har jag dock fällt föremål avsiktligt – d.v.s. käglor! Lätt är det inte. Med tre fingrar måste man stöta en ungt 7-kilos boll, och den måste kastas avslappnat rakt framåt. Visserligen måste jag konstatera att det ibland är lättare för mig att kasta än att gå rakt. Och där har vi ock-

så följande problem: stegen då man tar sats måste gå rakt fram. Men kära läsare, det här är inte så allvarligt.

I augusti i fjol samlades 10 tappra mer eller mindre vana bowlare i Jyväskylä i och för bowlingsläger. Som ledare fungerade den verkliga bowlaren **Marti Avila**. Utbildare var **Ari Majanen** från Jyväskylä, som nu också leder de synskadades landslag och även de synskadades bowlingsgång från Mellersta Finland. Ari lärde på sitt lugna sätt ut teori och praktik i Jyväskylä bowlingshall.

Själv hade jag sett fram mot lägre i flera månader. Men vad hände: ett par veckor innan lägret skulle börja förbjöd läkaren mig att lyfta något tungt. Med andra ord: att kasta var förbjudet. Först harmade det mig, men gruppandan var så fin att det hjälpte. Det var fantastiskt att konstatera hur många som snabbt lärde sig den rätta stilen, eller åtminstone nästan. Entusiasmen var stor och smittade också på mig. Vi beslöt att grunda en bowlingsklubb i vår förening: De Dövblinda Bowlarna. Och från tanke till handling. Vi måste stolt konstatera att vår förenings ordförande **Tuula Hartikainen** gav oss verkligen goda råd när det gällde att grunda vår klubb.

När bowlingsklubben grundades blev jag ordförande och **Paula Valminen** sekreterare. Med den här besättningen försöker vi föra "fällningsintresset" vidare.

Varför just bowling som hobby?

Genom bowling får man motion och det passar nästan alla och alla åldrar. Man måste koncentrera sig så att allt annat glöms bort. Grenen är en utmaning, och man blir aldrig för bra. Själv lär jag mig småningom gå rakt, så det verkar som om bowlingen inverkar på balansen också. Nu har jag idkat sporten i litet över två år och ser ännu inget slut. Man ut-

vecklas om man bara orkar träna. Den här grenen är ju inte en billigaste men inte heller alltför dyr. Och det jag får igen är mycket värdefullare än utgifterna.

I vår förening finns det många bowlere som åker runt och tävlar i den synskadades bowling cup-tävlingarna. Därför har jag tänkt på att hur skulle det vara om vi ännu någon gång skulle bowla om De Dövblindas bowlingsmästerskap!

Kom alltså med och lär er bowla och tävla med oss. Vi lär känna varandra, trivs med en trevlig hobby och lär oss bowlingens trick på gemensamma läger. Därefter är steget inte långt till att gå till en bowlingshall på den egna orten.

År 2006 ordnas två läger. Det första hölls 7.-9.4.2006 åt Tammerfors hållet. I Koivupuisto lärde vi oss teori och annat trevligt, och i Yläjärvi bowlingshall bowlade vi två dagar. Det andra lägret äger rum någonstans i Finland.

Välkomna såväl nya som gamla till den här fritidssysselsättningen. Mer information fås av undertecknad endera per telefon eller e-post: Esko Jäntti, tel. 0400 646 436, esko.jantti@pp.nkl.fi

Gifta i 40 år

Olavi och Annikki Nuolikoski

Annikki Nuolikoski

När jag träffade min man **Olavi**, var han frisk och hurtig och motionerade mycket utomhus i sin hembygd Purmo. Olavi jobbade i Purmo i 31 år och var arbetsam. Han bärgade också hö hemma på landet.

I år har det gått 40 år sedan vi gifte oss. Bröllopet firades den 27.2.1966 i Purmo. Prästen deltog i bröllopsfesten. Till festen kom också släktingar från Riihimäki och Åbo. Vi fick ett barn, **Seppo**.

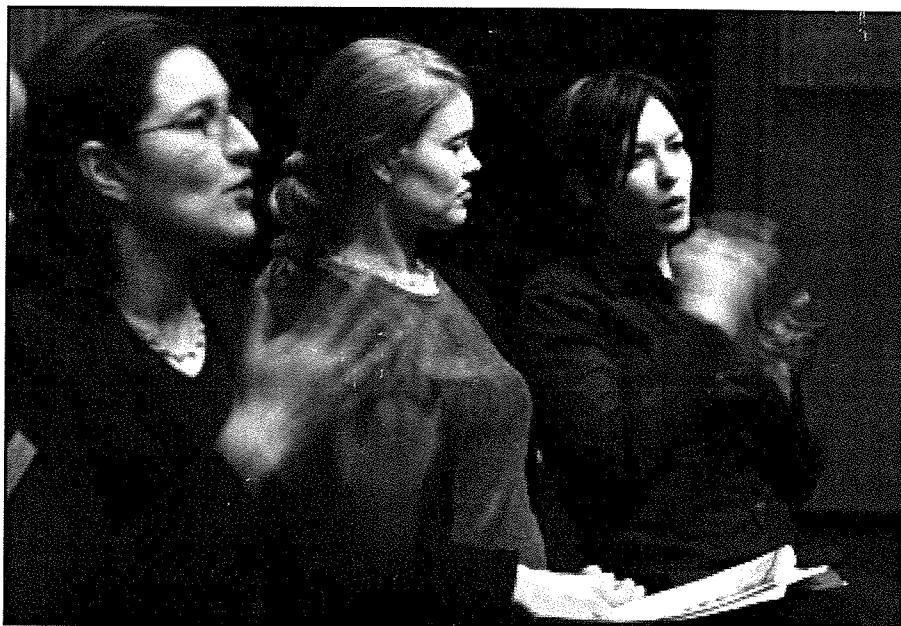
Senare flyttade vi till Jakobstad. Här

besöker Olavi de dövas möten. Vi har varit lyckliga i Jakobstad.

I fjol när Olavi var 74 år fick han en hjärtattack och skickades till Malms sjukhus. Under sommaren vistades Olavi tre gånger på sjukhus på grund av hjärtat, ibland på Malms sjukhus och ibland på bäddavdelningen. När Olavi var på sjukhuset kändes det ensamt här hemma och jag saknade honom mycket.

Nu är han hemma igen. I februari firade vi tillsammans vår 40:nde bröllopsdag.

Tolkning – en möjlighet att få fullvärdig information

Tolkarna i arbete vid seminariet "En fungerande tolkservice åt de dövblinda" den 22 November 2005.

Jaana Mattila

De dövblinda bör få tillräcklig information för fullvärdig kunna göra självständiga beslut. En möjlighet till heltäckande information är tolkning. Tolkning behövs mellan olika språk som t.ex. finska och det finska teckenspråket samt mellan de olika kommunikationsformerna. Sådana metoder är t.ex. upprepning av tal, tecknat språk och skrift.

Tolkning är således en översättning av språk, eller en upprepning av språket samt beskrivning och handledning. Tolken förmedlar information av ett budskaps språkliga och

icke-språkliga innehåll samt av den sociala och fysiska omgivningen. Tolkningen kan ske individuellt eller som allmän tolkning.

För att mottagaren skall förstå informationen är det väsentligt att få en heltäckande kunskap om allt som hör ihop med budskapet, såväl språkligt som icke-språkligt. Utöver den språkliga informationen förmedlar tolkningen det som hörs, ses och annars observeras, t.ex. vilken atmosfären är eller med vilket tonfall någonting sägs.

Beskrivning – en viktig del av dövblindtolkningen

Jaana Marttila och Riitta Lahtinen

För en dövblind ger beskrivningen ett begrepp om omgivningen, platsen och verksamheten. Beskrivningen ger honom den information som p grund av frånvaro av syn och hörsel annars uteblir. Iakttagelserna blir ofta osäkra på grund av bristande syn eller hörsel.

Med hjälp av beskrivning kan den dövblinde se helheter och sammanhang samt få kunskap om saker som ur förståelsesympunkt är viktiga, så som tonfall och ansiktsuttryck. Beskrivningen förbättrar kvaliteten av det budskap han får av omgivningen och därigenom behärskar han också situationen. Beskrivningen ger bl.a. information om omgivningen i allmänhet och detaljer samt de förändringar som sker i situationen. Beskrivningen kan ges såväl språkligt som icke-språkligt, även taktilt.

Beskrivningen är en väsentlig del både i fråga om individuell och om allmän tolkning. Vid individuell tolk-

ning Kan man ta i betraktande personens hörsel och syn. Den allmänna tolkningen eller den som ges till grupper sker ofta genom tal i induktionsmikrofon, så att alla får samma upplysning på samma gång.

Information om saker som händer och förändras i omgivningen

Teckenspråket innehåller beskrivande element, bl.a. användningen av utrymmet och lokaliseringen. Om den dövblinde inte ser alls eller inte med synens hjälp kan följa med det som händer eller förändras i omgivningen, måste tolken upplysa härom. Också teckenspråket bör innehålla beskrivningar som kan uppfattas med olika sinnen, om man så mottar dem visuellt eller taktilt.

Till en dövblind som hör med hjälpmedel använder man ofta tal i beskrivningen. Därutöver kan man också använda sociala snabbmeddelanden, som upplyser om det som händer i omgivningen samt atmos-

fären och stämningen. På så sätt stöder man förståelsen av det talade budskapet. Det här förfaringssättet är behändigt när den döblinde lyssnar på induktion.

Man kan också förbereda beskrivningen på förhand

Beskrivningen kan vara spontan eller förberedd på förhand. T.ex. kan man i förväg göra upp en karta. På kartan utsätts väggarna och de platser som är viktiga för att man skall kunna följa med. I början av ett gruppevenemang kan man ordna en kvarts timmes beskrivning, där den allmänna tolken eller någon annan beskriver de viktigaste punkterna. Samtidigt kan man också se vilka som är närvarande och deras sittplatser

Beskrivning har varit del av den allmänna tolkningen under årsmöten och andra stora evenemang. Vi har fått mycket god respons. Särskilt under Helen Keller världskonferensen bekantade sig också utlännarna med detta sätt att förverkliga tolkningen och var mycket nöjda. Ordet "beskrivning" och dess idé fastnade säkert i mångens minne.

Sonettledarskap – något för dig?

Nya sonettledare söks för att fylla behovet av stöd. Sonettledaren är de dövblindas lokala IT-ledare som ger råd och stöder när det gäller användningen av datorn eller olika program. Sonettledaren får lön per timme samt ersättning för resor, dagtraktamente och eventuella utgifter för övernattnig. Sonettledaren arbetar under ledning av Finlands Dövblindas IT-personal och får av dessa behövligt bakgrundstöd.

Av sonettledaren krävs förmåga att bemöta olika klienter, muntlig/teckenspråklig och skriftlig kommunikationsförmåga, samt erfarenhet av datorhantering. Vi rekommenderar också att man behärskar Supernova och Winluetuks, e-post och Internet, eftersom klienternas vägledning oftast gäller dessa program. Det är också bra om man känner till Skanner, web-kamera och olika hjälpmedel (bl.a. Zoomtext, COL, Jaws) Sonettledaren erbjuds årligen korta skolningstillfällen rörande aktuella och önskade ämnen.

Fria ansökningar riktas till:
kirsti.tero@kuurosokeat.fi

Anne – kommunikationsarbetare

Finlands Dövblinda r.f:s nya verksamhet kallas Kommunikationstjänster. **Riitta Lahtinen** valdes till Kommunikationschef från mars i år. Riitta är tjänstledig till slutet av detta år.

Verksamheten inom kommunikationstjänsten kom i gång i slutet av mars när **Anne Ylitalo** avlönades under benämningen kommunikationsarbetare för att reda ut de två underavdelningarna inom kommunikationstjänsterna. Anne utreder bl.a. vilka språkliga förändringar som sker när synfältet blir smalare. Dessutom samlar Anne material för skolning beträffande de dövblindas kommunikationsmetoder och deras förändringar under hela livstiden. Anne utför arbetet från sin hemstad Uleåborg. Annes familj består av maken, tre barn och en hund.

Anne Ylitalo utbildade sig till tolk i Kuopio. Hon har också tolkat för dövblinda. Vid sidan av tolkarbetet studerar Anne pedagogik. Ämnet för sitt slutarbete fann hon i Israel där

Anne Ylitalo har halvlångt blondt hår och blå ögon. Hon är slank och 172 cm lång. Hon håller sig slank genom att gymnastisera 2-3 gånger i veckan.

familjen bodde i ett års tid på grund av mannens arbete. I sin arbete jämför Anne de finska och de israeliska lärarnas teckenspråkliga färdigheter i teckenspråkliga klasser.

Anne skulle ännu vilja fördjupa sig i teckenspråket och har just påbörjat studier på en ny linje vid Jyväskylä universitet där man utbildar teckenspråkiga magistrar.

Enkät för Känselsprötets läsare

Kära läsare! Redaktion förverkligar i vår en enkät för Känselsprötets läsare. Genom denna undersökning vill vi utveckla en bättre tidningen .

Information ber Dig svara på följande frågor Du kan lösgöra sidan i häftet och ge svaren till distriktssekreteraren som vidarebefordra dem.

De som kommer till vårmötet kan ta svaren med sig. Man kan också faxa eller posta svaren.

Fax: 09 5495 3517

Adress: Känselsprötet, Finlands Dövblind r.f. Box 40, 00030 Iiris

Frågorna är till stor del de samma som Anu Mikkola ställde Känselsprötets tidning år 2003. Svaren behandlas konfidentiellt.

Frågorna i enkäten:

1. Jag är

- dövblind/syn- och hörselskadad
- anförvant
- stödperson
- professionell

2. Jag läser Känselsprötet/Tuntosarvi tidningen i någon version

- alla gånger
- ganska ofta
- sällan
- aldrig

3. Jag är nöjd med innehållet i Känselsprötet

- alla gånger
- ofta
- sällan
- aldrig

4. Jag läser helst artiklar om följande ämne/n (pricka för hur många som helst)

- hjälpmedel
 - kommunikation
 - socialskydd
 - övervakning av rättigheter
 - andra handikappgrupper
 - personintervjuer
 - allmän kunskap
 - berättelser från resor, utfärder och andra evenemang
 - annat, vad? _____
- _____
- _____

5. Enligt mitt tycke finns av det de dövblindas egna skrivelser i tidningen

- lämpligt
- för mycket
- för litet

6. Har du själv skrivit i tidningen

- ja
- nej

7. Skulle du vilja skriva i tidningen

- ja
- nej

8. Berätta med egna ord vad som är bra (t.ex. jag får där sådan info som jag inte får annanstans, ämnen är intressanta etc)

9. Berätta med egna ord vad tycker att saknas eller vad som är dåligt (t.ex. det har skrivits för mycket om ett ämne eller för litet, språket är för svårt, för lätt etc.)

Tack för svaren!

Tuija Wetterstrand
Informatör
Finlands Dövblinda r.f

Box 40,00030 Iiris
Beöksadress: Maruddsvägen 74,
Helsingfors, Östra Centrum
Varuleverans: Österstigen 7, Östra
Centrum. Helsingfors
Tel: 09 5495 3521, mobil 040
7532026, fax /byrå) 09-5495 3517
www.kuurosokeat.fi